

Радован Мићић

Нови Сад, Библиотека Матице српске

УДК 050.488 ГОДИШЊАК...

ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Када је 1976. године свечано обележена сто педесета годишњица Матице српске, најстаријег културног, књижевног и научног друштва у српском народу, у програму прославе запажено место имао је међународни научно-стручни скуп о делатности националних библиотека и о деловању Библиотеке Матице српске и њеној сарадњи са сродним културним и научним установама. Саопштења са тог скупа објављена су у првој свесци зборника који се појавио под насловом *Годишњак Библиотеке Матице српске за 1977. годину*. Покренут те 1977. године, он је прешао пут од јубилеумске хрестоматије до савременог библиотекарског научног и стручног часописа.

У првој свесци *Годишњака* публиковани су радови из неколиких тематских скупова. Пригодно јубилеју најстарије српске библиотеке националног значаја, настале у окриљу Матице српске, они представљају допринос познавању улоге националних библиотека у историји културе и, не мање, делатности Библиотеке Матице српске.

Први тематски круг чине радови у којима су компетентни аутори Калман Бор из Будимпеште, Михал Елијаш из Мартина (Словачка), Примож Рамовш из Љубљане, Татјана Филиповић и Љубомир Дурковић Јакшић из Београда осветлили сарадњу Библиотеке Матице српске са Националном библиотеком Сечењи у Будимпешти, Библиотеком Матице словачке у Мартину, Библиотеком Словеначке академије наука и уметности у Љубљани, Библиотеком Српске академије наука и уметности и Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“ у Београду. Добри зналци Десанка Стаматовић из Београда, Бранко

Берчич из Љубљане и Иван Катарцијев из Скопља представили су функције и делатности Народне библиотеке Србије, Народне и универзитетске библиотеке - националне библиотеке Словеније и Народне библиотеке „Климент Охридски“ - националне библиотеке Македоније, а Бранко Чулић и Махмуд Тралић из Сарајева осврнули су се у својим саопштењима на библиографску делатност Народне и универзитетске библиотеке Босне и Херцеговине.

Тематски се издвајају саопштења историчара културе Јохане Тил из Беча - о историји обавезног примерка у Аустријском царству од 1807. до 1827. године - и културолога Ласла Варге - о положају књиге и библиотека у САП Војводини.

Исто тако, посебну тематску целину представљају радови библиотекара Матичине библиотеке Иванке Веселинов, Ане Каћански, Виде Зеремски, Бодане Шоћ, Наде Ђокић и Радована Мићића, у којима су осветљени историја збирке рукописних књига, набавка и размена публикација, библиографска делатност, структура збирке часописа и листова, конзерваторска и рестаураторска заштита књига и рад на унапређивању војвођанског библиотекарства у Библиотеци Матице српске.

Тај последњи тематски круг наговестио је будућу концепцију годишњег зборника радова превасходно о Матичиној библиотеци и о библиотекарству у Војводини. Она је препознатљива у свескама *Годишњака Библиотеке Матице српске* за 1978, 1979, 1980. и 1981. годину.

У зборницима те прве серије стално место имали су годишњи извештај о раду Библиотеке Матице српске, осврти на савремена питања развоја библиотечке делатности, радови из историје књиге, библиотека и штампарства и библиографија библиотекарства у Војводини. Међу њима запажени су по актуелности саопштење Маре Тодоровић о увођењу у каталопску праксу међународног стандарда за библиографски опис монографских публикација, студија Душка Вртунског о основном примерку приновљених књига у војвођанским народним библиотекама, егзактан текст Марије Чурчић *Предлог за организовање Општинске народне библиотеке у Бачком Петровцу* и заједнички рад Ђорђине Правиловић из Централне народне библиотеке „Ђурђе Црнојевић“ са Џетића и Радована Мићића - *Извештај о стању библиотечке делатности у општини Будва после 14. априла 1979. и правци развоја у периоду 1981–1985*, сачињен после земљотреса који је погодио Црногорско приморје. У одељцима омеђе-ним прилозима из историје књиге, библиотека и штампарства и библиографијом библиотекарства у Војводини публиковани су радови већ знаних аутора Иванке Веселинов, Љубомира Дурковића Јакшића и Виде Зеремски. Уз њих јављају се и сарадници из Библиотеке Матице српске Јоаким Будински, Сава Паланчанин, Милош Шајиновић, Душица Грбић и Лазар Чурчић. Број сарадника библиотекара Матичине библиотеке повећавао се

упоредо са публикавањем извештаја о појединим видовима делатности и стручног рада у њој. То је утицало да *Годишњак*, који се ни дотад концепцијски није много разликовао од библиотекарских часописа на српском језику, добије и извесна обележја службене публикације.

Уредништво часописа, предвођено првим главним и одговорним уредником Миланом Пражићем и, потом, Јованком Тодоровић, која га је заменила на том месту и на месту управника Библиотеке Матице српске, одолевало је искушењу да часопис сведе на регионално и службено гласило. Међутим, после нових промена на челу уредништва и Библиотеке *Годишњак* није нашао своје место у пројекцији развоја делатности и стручног рада у Библиотеци Матице српске, коју је донео нови руководећи тим. Након пет објављених свезака зборник је престао да излази.

Појава *Годишњака Библиотеке Матице српске за 1989. годину* означила је нову серију овог часописа. Текстови објављени у тој свесци показали су да се ново уредништво, предвођено Мирославом Вуксановићем, главним и одговорним уредником и управником Библиотеке, окренуло актуелним питањима савременог развоја библиотекарства и истраживачком раду у националној институцији са највећом збирком старих рукописних и штампаних књига, не занемарујући обавештавање о укупној делатности установе.

И у свесци првенцу нове серије прво место припало је извештају о раду Библиотеке Матице српске у 1989. години. Потом су публиковани чланци о савременом библиотекарству и о проучавању и заштити старих рукописних и штампаних књига.

О опредељености уредништва да прати савремене токове библиотекарства сведоче прилози Маре Тодоровић - о међународном стандардном библиографском опису чланака и других саставних делова публикација, Жељка Вучковића - о комуникацијској функцији научних часописа и Радована Шпириданова - о микрорачунарима у библиотечко-информационој делатности, затим извештај Олге Рудолф о студијској посети библиотекама у Холандији и приказ Људмиле Иваз посвећен Педесет петој конференцији IFLA-е у Паризу.

О резултатима истраживачког рада на проучавању старих српских књига сведоче рад Катице Шкорић *Палеографски опис рукописног Четворојеванђеља из збирке Библиотеке Матице српске* и текст Наде Ђокић *Српски повези и повезивачи XVIII и XIX века*.

У новим свескама усталила се уређивачка концепција са тежиштем на праћењу савремених појава у библиотечко-информационој делатности и на објављивању резултата истраживачког рада на проучавању старих и ретких књига. Постепено, она је обухватила и актуелне теме из текуће делатности Библиотеке Матице српске и теме из историје српске културе.

Нови сарадници *Годишњака* из Матичине Библиотеке, Новка Шокица, Марија Јованцаи, Радивој Додеровић, Љубица Бошковић, Бранислава Аврамовић, Иванка Клајн, Ружица Симин-Допуђа, Ернестина Перковић, Нада Новаков, Штефанија Маћко и Зорка Вешовић, јавили су се прилозима о компјутеризацији процеса рада, о библиографској делатности, о попуњавању збирки новина и часописа, о дисеминацији информација, међубиблиотечкој позајмици и рефералној делатности, о посебним збиркама библиотечког материјала, о каталогизацији монографских публикација и аналитичкој обради чланака, о компјутеризацији обраде серијских публикација и о Међународном информационом систему за пољопривредне науке и технологију - АГРИС. Драгица Мијовић, Финка Пјевач, Бранислав Ковачевић, Јелена Ковачек, Александар М. Петровић и Ивана Мразовић-Радовић описали су легате и поједине личне библиотеке. Овај избор тематски разноврсних прилога, који је презентован да би се показало како је у *Годишњаку* осветљена разграната делатност Библиотеке Матице српске, заокружују Жељко Вучковић, Људмила Ивас, Весна Степановић и Ксенија Светличић заједнички припремљеним радом *Обим и структура библиотечке делатности у Војводини (резултати истраживања)*.

Први у тематском низу прилога из историје Библиотеке Матице српске и историје културе стоји оглед Марије Чурчић *Младен Лесковац у Библиотеци Матице српске*, објављен 1991, а на њега се надовезује рукопис Младена Лесковца, објављен 1992, *Рад Библиотеке Матице српске од 1945. до 1953. године*. Тој тематској целини припада и руковат огледа Гордане Ђилас о заслужним посленицима Матичине библиотеке Јовану Радонићу, Јовану Ђорђевићу, Јовану Суботићу, Бориславу Михајловићу Михизу, Јовану Јовановићу Змају, Милутину и Милети Јакшићу, Александру Сандићу и Милану Савићу. У тај круг улазе и саопштења са скупа *Читаонице у Срба у XIX веку*, који је био одржан у Матици српској 1992. године.

Стално место у свим свескама нове серије *Годишњака* добили су радови аутора који проучавају старе и ретке књиге. Поред Катице Шкорић, Душице Грбић и Лазара Чурчића, то су Корнелија Олар, која се бави српско-румунским културним везама у прошлости, Ксенија Минчић-Обрадовић, која пише о старим рукописним и штампаним књигама, те Мирјана Брковић, која проучава записе на старим књигама.

Нови тематски низ у свескама *Годишњака* представљају персоналне библиографије библиотекара Матичине библиотеке и приноси за библиографије истакнутих посленика Матице српске и новије српске књижевности. Међу објављеном грађом запажени су прилози Драгице Мијовић за библиографију Сретена Марића, Кате Мирић за библиографију Младена Лесковца, Мирјане Брковић за библиографију Јована Грчића Миленка и Марије Јованцаи за библиографију Бошка Петровића и Живана Милисавца.

Посебан вид обавештавања о делатности Библиотеке Матице српске представљају прикази књига из њене издавачке делатности. Афирмативне осврте на издања из серија *Ћирилске рукописне књиге*, *Каталог старих и ретких књига* и *Каталог легата* те едиције *Трагови*, у којој **се** публикују одабрана дела стручњака Библиотеке Матице српске, потписали су истакнути научници и универзитетски професори Мирослав Пантић, Божидар Ковачек, Вера Јерковић, Мато Пижурица и Александра Вранеш. Заједно са приказима издања Библиотеке, у *Годишњаку* се редовно појављују и осврти на дела из области библиотекарства која су објавиле друге библиотеке у земљи и иностранству.

Определивши се да прати савремени развој библиотечко-информационе делатности и збивања у библиотекарству у свету, уредништво од почетка деведесетих го-дина објављује преводе из текућих страних библиотекарских часописа. Као преводиоци тематски разноврсних прилога огледали су се Душко Вртунски, Олга Рудолф, Мирјана Стојковић, Иванка Клајн, Људмила Ивас и Жељко Вучковић са енглеског, Ксенија Светличић са шпанског, Гордана Вудић са руског, Јелена Станић са немачког, те Даниела Кермеци са француског језика.

Тематски разноврсни радови и прилози, презентовани у *Годишњаку Библиотеке Матице српске* од 1977. до 2002. године, показују домете које је Библиотека Матице српске досегла својом разгранатом делатношћу у том раздобљу, израстајући у модерну националну библиотечко-информациону установу.

Литература

1. Милана Бицики: Улога и задаци националних библиотека у СФР Југославији. У: Рад Матице српске, Нови Сад, 1977, бр. 14, стр. 81-83.
2. Душко Вртунски: Три броја Годишњака Библиотеке Матице српске. У: Рад Матице српске, Нови Сад, 1979, бр. 16, стр. 47-48.
3. Гордана Ђилас: Шест посленика Библиотеке Матице српске, Нови Сад, 1998, стр. 147.

Резиме

Од 1977. године *Годишњак Библиотеке Матице српске* презентује јавности годишње извештаје о раду Матичине библиотеке, искуства њених библиотекара у примени међународних стандарда и савремених решења у библиотечко-информационој пракси, радове о старим и ретким, рукописним и штампаним књигама и значајним легатима, персоналне библиографије, приказе библиотекарских издања, преводе актуелних чланака из страних часописа и друге прилоге који сведоче о развијеној делатности Библиотеке Матице српске.

Радован Мићич
Ежегодник Библиотеки Матицы сербской

Резюме

С 1977-ого года Ежегодник Библиотеки Матицы сербской презентует общественности годовые сообщения о работе библиотеки Матицы, об опыте ее библиотечарей в применении международных стандартов и современных решений в библиотечно-информационной практике, работы о старых и редких, рукописных и печатных книгах и значительных легатах, персональные библиографии перечень библиотечных изданий, переводы актуальных статей из иностранных журналов и другие очерки, свидетельствующие о широко развитой деятельности Библиотеки Матицы сербской.

Radovan Mićić
Almanac of the Library »Matica Srpska«

Summary

Since the year 1977, *The Almanac of the Library »Matica Srpska«* is presenting to the Public the annual reports of the Activities of the Parent Libraries, the Experiences of their Librarians in the application of the international standards and modern solutions in the Library and Information Science practices, the Papers of old and rare Manuscripts and Printed Books and the most important Legacies, personnal bibliographies, overview of the library publications, translations of actual Articles from forcing Magazines and others contributions which testify the strong development of Activities of the Library »Matica Srpska«.